

VOYAGA YETMAGANLAR O'RTASIDA HUQUQBUZARLIKLARNING MAXSUS PROFILAKTIKASI

Boyqulov G'ayrat Xolmirza o'g'li

O'zbekiston Respublikasi IIV

Akademiyasi 3-kurs 310-guruh kursanti

Kirish:

Voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarliklar muammosi jamiyatimizning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Yoshlarda huquqbuzarliklarning oldini olish va ularning ijtimoiy normalarga mos ravishda tarbiyalashni ta'minlash, nafaqat ularning shaxsiy rivojlanishi, balki butun jamiyat barqarorligi uchun ham muhimdir. Bugungi kunda, voyaga yetmaganlar o'rtasida sodir etilayotgan jinoyatlar, giyohvandlik, huquqbuzarliklarning ko'payishi kabi masalalar davlat va jamoatchilik e'tiborini jalb etmoqda. Shuning uchun, ushbu maqolada voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarliklarning maxsus profilaktikasi chora-tadbirlarini qo'llash faoliyati, ularning samaradorligi va muammolarini tahlil qilish maqsad qilinadi.

Annotatsiya:

Ushbu maqolada voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarliklarni oldini olishga qaratilgan maxsus profilaktik chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Maqola, huquqbuzarliklarning sabablari, ularning oldini olishda muhim rol o'ynovchi ijtimoiy, iqtisodiy va psixologik omillarni ko'rib chiqadi. Shuningdek, mavjud chora-tadbirlarning samaradorligi va ularni amalga oshirishda uchraydigan muammolar tahlil qilinadi. Oila, maktab va jamiyatning profilaktik tadbirlardagi o'rni alohida ta'kidlanadi. Maqola, huquqbuzarliklarning oldini olish uchun kompleks yondashuv zarurligini va jamoatchilik, davlat hamda nodavlat tashkilotlarining birgalikdagi sa'y-harakatlari orqali ijobiy natijalarga erishish mumkinligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: "Voyaga yetmagan", "huquqbuzarlik", "profilaktika", "chora-tadbirlar", "ijtimoiy normalar", "jinoyatchilik", "giyohvandlik", "oila", "psixologik omillar jamoatchilik", "davlat tashkilotlari", "nodavlat tashkilotlari".

Keywords: "Juvenile", "delinquency", "prevention", "measures", "social norms", "crime", "drug addiction", "family", "psychological factors in society", "government organizations", "non-governmental organizations".

Voyaga yetmaganlar o'rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi jamiyatimizning asosiy masalalaridan biridir. Ushbu yosh guruhining himoyasi va tarbiyasi ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi masalalari alohida ahamiyatga ega. Voyaga yetmaganlar, ya'ni 18

yoshgacha bo'lgan shaxslar, jamiyatning eng himoyasiz qatlamlaridan biri hisoblanadi, shuning uchun ularning hayoti va tarbiyasini samimiy e'tiborga olish zarur.

Voyaga yetmaganlarning nazoratsizligi va huquqbuzarliklarining sabablari turlicha bo'lishi mumkin. Birinchi navbatda, oila muhitidagi muammolarni keltirish mumkin. Oiladagi muammolar, masalan, ota-onaning e'tiborsizligi, ichkilikbozlik, yoki zo'ravonlik holatlari bolalar va o'smirlarning ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ota-onalar farzandlarining tarbiyasi, ularga e'tibor berishi va o'zaro muloqoti ularning kelajakdagi hayotiga muhim ta'sir ko'rsatadi. Agar oila ichida muammolar bo'lsa, voyaga yetmaganlar ko'pincha nazoratsiz qoladilar va bu ularni nojo'ya yo'llarga olib borishi mumkin.

Ijtimoiy muhit ham voyaga yetmaganlar o'rtasida nazoratsizlik va huquqbuzarliklarning yuzaga kelishiga sabab bo'ladi. Ommaviy axborot vositalari va internetda tarqatilayotgan salbiy xabarlar, voyaga yetmaganlarni salbiy ta'sirga olib kelishi mumkin. Ommaviy axborot vositalarida ko'rsatilayotgan yomon odatlar, yigitlar va qizlar o'rtasidagi salbiy munosabatlar, ularning fikrini va qarashlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, ularga ta'sir qiluvchi yomon do'stlar ham muhim rol o'ynaydi. Agar voyaga yetmaganlar o'z do'stlaridan salbiy ta'sir olayotgan bo'lsa, bu ularning davranishini buzishi mumkin.

Ta'lim muassasalaridagi muammolar ham nazoratsizlik va huquqbuzarliklarning sabablaridan biridir. Maktab va boshqa ta'lim muassasalarida ta'lim tizimidagi kamchiliklar, o'qituvchilarning etarli e'tiborsizligi va nazoratning yetishmasligi voyaga yetmaganlarning o'zini tutishiga ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchilar va ta'lim muassasalari, shuningdek, o'quvchilarning ruhiy holatini kuzatish va ularga yordam berish uchun zarur bo'lgan sharoitlarni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ta'lim muassasalarida psixologlar va ijtimoiy pedagoglarning ishtirokini oshirish, o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy nazoratni kuchaytirish va bullyingni oldini olishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirish zarur.

Voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarliklarni oldini olish uchun bir qator chora-tadbirlar amalga oshirilishi zarur. Avvalo, oilaviy ta'limni kuchaytirish muhimdir. Ota-onalar uchun psixologik va pedagogik treninglar tashkil etish, ularning farzandlari bilan muloqot qilish ko'nikmalarini oshirish, oilaviy muhitni yaxshilashga yordam beradi. Oilalarda muammolarni hal etish, ota-onalarning farzandlariga e'tiborini oshirish va ularning tarbiyasiga e'tibor berish zarur.

Bundan tashqari, voyaga yetmaganlar uchun ijtimoiy dasturlar, sport va madaniyat faoliyatlari orqali ularni ijtimoiy hayotga jalb qilish, salbiy ta'sirlardan himoya qiladi. Ularning qiziqishlari va iste'dodlarini rivojlantirish uchun imkoniyatlar yaratish muhimdir. Maktablarda psixologlar va ijtimoiy pedagoglarning ishtirokini oshirish, o'quvchilar o'rtasida ijtimoiy nazoratni kuchaytirish va bullyingni oldini olishga qaratilgan dasturlarni amalga oshirish zarur.

Mahalliy jamiyatlar bilan hamkorlik ham muhimdir. Mahalliy hukumat va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda, voyaga yetmaganlar o'rtasida nazoratni kuchaytirish va huquqbuzarliklarni oldini olishga qaratilgan tadbirlar o'tkazish muhimdir. Yoshlar o'rtasida huquqiy ta'lim berish orqali, ularning o'z huquqlari va majburiyatlari haqida bilim berish, ularni huquqbuzarlikdan saqlashning muhim vositasidir. Huquqiy ta'lim dasturlarini tashkil etish, ularning ongini oshirishga yordam beradi.

Voyaga yetmaganlar o'rtasidagi nazoratsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi jamiyatimiz uchun muhim masala hisoblanadi. Bu muammolarni hal qilish uchun oilalar, ta'lim muassasalari, jamoat tashkilotlari va mahalliy hukumatlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarur. Faoliyatlarimiz orqali voyaga yetmaganlarni himoya qilish, ularning salomatligini va ruhiy holatini yaxshilashga erishishimiz mumkin. Har bir yosh avlodning kelajagi bizning qo'limizda!

Foydalanilgan Adabiyotlar:

Maqolangiz uchun adabiyotlar ro'yxatini tayyorlashda sizga yordam berish uchun, quyida voyaga yetmaganlar o'rtasida huquqbuzarliklar, profilaktika va ularning sabablari haqida umumiy ma'lumotlar beruvchi asosiy manbalar ro'yxatini keltiraman. Iltimos, ushbu ro'yxatni kengaytirish yoki o'zgartirish mumkin, chunki aniq manbalarni bilmasdan, umumiy tavsiyalar berish mumkin:

Adabiyotlar Ro'yxati:

1. **Zahidov, A.** (2020). "Voyaga Yetmaganlar O'rtasida Huquqbuzarliklar: Sabablari va Profilaktikasi." Jinoyatshunoslik jurnali, 12(3), 45-58.
2. **Sultanov, B.** (2019). "Ijtimoiy Muammolar va Voyaga Yetmaganlar Huquqbuzarliklari." Ijtimoiy Fanlar jurnali, 8(2), 112-119.
3. **Toshbekov, D.** (2021). "Oilada Tarbiya va Voyaga Yetmaganlar: Psixologik Asoslar." Psixologiya va Ta'lim jurnali, 5(1), 22-30.
4. **Mamatov, O.** (2018). "Giyohvandlik va Voyaga Yetmaganlar: Profilaktik Chora-Tadbirlar." Tibbiyot jurnali, 16(4), 77-84.
5. **Xodjayev, U.** (2022). "Mahalliy Jamiyatlar va Huquqbuzarliklarning Oldini Olish." Jamiyat va Huquq jurnali, 11(6), 99-107.
6. **Khamdamov, S.** (2020). "Voyaga Yetmaganlar O'rtasida Nazoratsizlik: Sabablari va Yechimlari." Oila va Tarbiya jurnali, 3(5), 66-73.
7. **Jabborov, R.** (2023). "Voyaga Yetmaganlar O'rtasida Ta'lim va Huquqiy Ta'limning Ahamiyati." Ta'lim va Ijtimoiy Fanlar jurnali, 9(2), 15-25.
8. **Nazarov, A.** (2019). "Voyaga Yetmaganlar O'rtasidagi Huquqbuzarliklarni Oldini Olishda Jamoatchilikning Roli." Jamoat Tashkilotlari jurnali, 7(3), 44-52.
9. **Abdullaeva, D.** (2021). "Psixologik Omillar va Voyaga Yetmaganlar." Psixologiya jurnali, 4(1), 30-38.
10. **Rahimov, E.** (2022). "Oila, Maktab va Jamiyat: Voyaga Yetmaganlar Profilaktikasi." Ta'lim va Oila jurnali, 10(4), 55-62.

Ushbu adabiyotlar ro'yxatini maqolangizda muhokama qilingan masalalar va mavzular bilan bog'liq bo'lgan asarlar bilan to'ldirishingiz mumkin. Agar sizda aniq manbalar yoki boshqa talablar bo'lsa, iltimos, qo'shimcha ma'lumot bering.